

KİST HİDATİK (KİSTİK EKİNOKOKKOZ)

Kist Hidatik Nedir?

Kisk hidatik; köpek gibi et yiyen hayvanların bağırsaklarında yaşayan *Echinococcus granulosus* adlı parazitin yumurtalarının insanlar tarafından ağız ve solunum yoluyla alınmasından sonra insanların karaciğer, akciğer, dalak, beyin gibi iç organlarında kistler oluşturarak ölüme bile sebep olabilen bir hastalıktır.

Parazit Hangi Hayvanlarda Bulunur?

Gerçek ara konakları koyun, keçi, sığır, domuz ve develerdir. Son konakları ise etçil hayvanlardır. Paraziti taşıyan et yiyen hayvanların özellikle de köpeklerin dışkıları ile çıkartıları parazit yumurtalarının ağız ve solunum yoluyla alınması sonucunda insanlara bulaşır. Bu parazitin ergin dönemi ve genç dönemi farklı canlılarda gelişim gösterir: Ergin parazit köpek, kedi, tilki, çakal gibi et yiyen hayvanlarda, genç parazit ise insan, koyun, sığır gibi canlılarda yaşar. Ergin parazitin yaşadığı köpeklerde hiçbir hastalık belirtisi görülmemesine karşın genç parazitin yaşadığı insan ve koyunların iç organlarında kistler oluşmaktadır. Koyunların kistli iç organlarının köpeklere yedirilmesi ile kist içinde bulunan genç parazit köpeklerin bağırsağına yerleşerek olgunlaşır ve ergin parazit oluşur. Köpektaki ergin parazitler yumurtlamaya başlar ve bu yumurtalar köpeğin dışkısı ile dışarı atılır. Bu yumurtalar ile bulaşık otları yiyen koyunlarda parazitin genç formu oluşur. Parazitin yaşamını devam ettirmesi ve çoğalabilmesi için hem koyunlara hem de köpeklere ihtiyacı vardır.

Hastalık İnsanlara Nasıl Bulaşır?

Paraziti taşıyan köpek, kedi, çakal, tilki, kurt gibi hayvanların dışkısı ile parazitin yumurtaları etrafa saçılır. Kurumuş köpek dışkısı içindeki yumurtalar toz halinde uçuşur ve rüzgar ile dağılarak insan yiyecek ve içeceklerinin üzerine konabilir. Meyve ve sebze gibi yiyecekler, bu yumurtalarla kirlenir. Bu şekilde kirlenmiş yiyeceklerin yenilmesi, suların içilmesi, rüzgar ile uçuşan yumurtaların solunum yoluyla alınması ve paraziti taşıyan köpekler sevildikten sonra ellerin iyice yıkanmaması gibi nedenlerle hastalık insanlara bulaşır.

Hastalığın Belirtileri Nelerdir?

İnsanların çeşitli organ ve dokularında oluşan kistler oluşur. Bu kistlerin içi sıvı dolu olup nohut büyüklüğünden çocuk başı büyüklüğüne kadar değişik boyutlarda olabilir. Hastalığın başlarında kistin küçük olduğu dönemlerde uzun yıllar boyunca hiçbir şikayet yapmayabilir. Kist büyüdükçe; bulunduğu bölgeye ve oluşturduğu baskıya göre belirtiler ortaya çıkar. Kistler en sık karaciğer ve akciğerlerde görülürler. Nadiren dalak, karın zarı (periton), böbrek, kemik, göz yuvası, beyin, kalp ve yumurtalıklara da yerleşebilir. Karaciğer yerleşiminde karnın sağ üst kısmında ağrı, bulantı, kusma ve bazen kaşıntı, sarılık gibi belirti görülür. Akciğer tutulumunda; solunum sıkıntısı, öksürük, ağızdan kan gelmesi ve göğüs ağrısı olabilir. Diğer organ ve sistem tutulumlarında da bu bölgelere ait tablolar ortaya çıkar. Örneğin kafa içi tutulumlarda; baş ağrısı, kusma, şuur kayıpları görülebilir. Kalp tutulumunda kalp ritm bozuklukları, enfarktüs bulguları, hatta kalp duvarında yırtılma olabilir. Kemik tutulumlarında kırıklar olabilir. Kist patladığında alerjik reaksiyonlar ortaya çıkabilir.

Hastalık Nasıl Teşhis Edilir?

Teşhis, hastanın şikayetleri, muayene bulguları, röntgen bulguları ve kan tahlilleri ile konur. Kistik oluşumların ultrason ve tomografi ile ayrıntılı değerlendirilmesi yapılabilir. Bu parazite karşı serumda oluşan antikorlara bakılır. Klinik ve radyolojik bulgularla kist hidatik şüphesi oluşan hastalarda, sıklıkla serolojik yöntemlere başvurulur.

Hastalığın Tedavisi Var mıdır?

Kireçleşmiş kistlerde tedavi yapılmaksızın takip önerilir. Bunlar dışındaki kistlerin tedavi edilmesi gereklidir. Ulaşılacak bölgelerdeki kistler için ilk tercih edilecek tedavi cerrahi müdahale veya iğne ile boşaltmadır. Ulaşılamayan bölgelerdeki kistlerde, çoklu organ tutulumlarında, çok küçük kistlerde veya cerrahiye ve iğne ile boşaltmaya genel durumu nedeniyle müsait olmayan hastalarda ilaç tedavisi kullanılabilir.

Hastalıktan Korunmak İin Neler Yapılmalıdır?

- Taze sebze ve meyveler iyice yıandıktan sonra yenilmeli,
- Köpeklere dokunduktan sonra eller iyice yıkanmalı,
- Kaynağı bilinmeyen sular içilmemeli,
- Çocuklar eve gelince ellerinin iyice yıkanması sağlanmalı,
- Sahibi olduğunuz köpeklere asla iğ et ve kistli iç organlar yedirilmemeli,
- Köpekler yılda dört kez, iç parazitlere karşı ilaçlanmalı,
- Hayvanlar sokaklarda değil, şartlara uygun mezbahalarda, veteriner hekim denetiminde kesilmeli,
- Kurban Bayramında kesilen koyunların kistli organları köpeklere yedirilmemeli, yakarak imha edilmeli ya da derin bir ukura gömülmeli,
- Köpekler, çocukların oyun oynadıkları oyun bahçesi, park, okul bahçesi gibi yerlerde dolaştırılmamalıdır.